

Valtra Team

Valtra kundtidning • 1/2008

KOMFORT
av många slag Sidan 6

**Mångsidiga
traktorer ger
jobb året runt**

Sidan 8

**Närproducerad
mat allt
populärare**

Sidan 10

**Rallymästaren
Marcus Grönholm
– från rallybilen
tillbaka till traktorn**

Sidan 12

Komfort av många slag, sidan 6

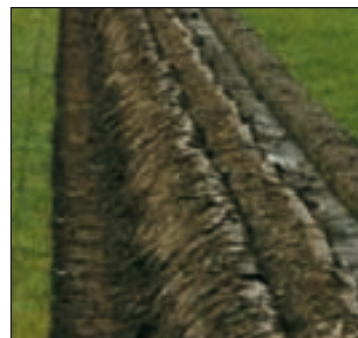
Förord	3	Livsmedelssäkerheten börjar på åkern	15
Valtra en trotjänare på maskinstationen	4	Allt närmare samarbete mellan traktor och maskin	16
Snöröjaren valde en bekväm och stark jordbrukstraktor!	5	80 års erfarenhet	18
Komfort av många slag	6	En riktigt konkurrenskraftig maskin	19
Mångsidiga traktorer ger jobb året runt	8	A-serien – populär bland plöjningsmästarna	20
Vedeldning blir snabbt vanligare i Europa	9	Hereford-uppfödarna samlas i Köpenhamn	21
Närproducerad mat allt populärare	10	Valtras webbsidor får ny layout	21
Rallyvärldsmästaren Marcus Grönholm		Valtrakryss	22
– Från rallybilen tillbaka till traktorn	12	Old-timer: Valmet 502 – världens tystaste	23
26684 timmar utan krångel!	14		

Träenergi ger jordbrukarna besparingar och entreprenörer tilläggsinkomster
Sidan 9

Allt närmare samarbete mellan traktor och maskin
Sidan 16

A-serien – populär bland plöjningsmästarna
Sidan 20

Mångsidighet

Det är ett bra beskrivande ord för Valtras traktorer och kunder. Oavsett om du som läser detta är lantbrukare med traditionellt jordbruk, med kombinationsjordbruk, skogsägare, entreprenör, arbetar inom den kommunala sektorn eller annan förvaltning eller är rallyvärldsmästare, så har ni ett gemensamt – Valtra-traktorn!

Spännvidden är enorm och det är också valmöjligheterna för Valtra. Tack vare att det finns så många alternativa lösningar och tillval vid produktionstillfället kan den nya Valtra-traktorn anpassas för många olika arbetsområden redan vid fabriken.

PÅLITLIGHET är en annan typisk Valtraegenskap. Traktorerna är kända för sin driftsäkerhet. Med rätt serviceunderhåll så går traktorerna många timmar utan större problem. På sidan 14 kan du läsa om Bengt Johansson och hans Valmet 615M som gått nästan 27 000 timmar.

Med Valtras långa traktorhistoria, med rötter från Volvo BM-traktorernas era, har fabriken byggt upp en lång erfarenhet. ERFARENHET finns också hos Lantmännen Maskins personal. Det är många duktiga medarbetare som varit med under en lång tid och följt med i utvecklingen av Valtras traktorprogram. Läs om två av våra trojänare som tillsammans sålt traktorer i 80 år.

POPULÄRA A-serie modellerna har vunnit mångas hjärtan och har tagit hem titeln Sveriges mest sålda traktormodell

fyra år i rad. De är lätthanterliga och körvänliga. Tillsammans med professionella plöjningstävlare kan de också kallas sig plöjningsmästare. Läs mer på sidan 20.

Sist men inte minst finns också en stor portion OMTANKE i Valtras filosofi. Den riktar sig såväl till den yttre som inre miljön. Förarmiljön är en mycket viktig del i Valtras produktutvecklingsarbete. Nu är vi inne i en tid på året då många spenderar en stor del av dygnet i sin traktor. Att efter en lång arbetsdag ha krafter kvar för familj och vänner ställer höga krav på förar komforten. Valtra är en föregångare och har utvecklat sina traktorhytter till verkligt bekväma och moderna arbetsplatser.

De två senaste tillskotten i Valtras modellprogram N 82 och 92 är konkreta bevis för hur Valtra kompromisslöst utvecklar komforten i traktorerna. Med dessa båda modeller på 88 resp 101 hk finns nu en ny "mellanklass". N 82 och 92 är mindre traktorer med samma komfort och egenskaper som hos de större modellerna. Passar perfekt för dig som inte ger avkall på förarmiljön.

Jag hoppas du får mycket nöje och avkoppling med detta nummer av Valtra Team. Glöm inte att skicka in lösningen på korsordet – du har chans till fina priser!

Jan-Erik Hovlin
Produktchef Valtra
Lantmännen Maskin

Valtra Team

Valtra kundtidning

Ansvarig utgivare
Valtra Inc., Finland, www.valtra.com

Chefredaktör
Hannele Kinnunen, Valtra Inc.
hannele.kinnunen@valtra.com

Redaktion
Tommi Pitenius, Valtra Inc.
tommi.pitenius@valtra.com

Redaktörer
Truls Aasterud, Lantmännen Maskin AS
truls.aasterud@lantmannen.com
Gundel Boholm, Lantmännen Maskin AS
gundel.boholm@lantmannen.com
Sylvain Mislange, Agco SA
sylvainmislange@fr.agcocorp.com
Lucy Mitchell, AGCO Ltd.
lucymitchell@uk.agcocorp.com
Kim Pedersen, LMB Danmark A/S
kim.pedersen@lantmannen.com
Cinzia Peghin, Agco Italia SPA
cinziapeghin@par.agcocorp.com
Astrid Zollkofer, Valtra Vertriebs GmbH
astrid.zollkofer@valtra.com

Koordinering Medita Communication Oy
Lay-out Juha Puikkonen
Tryck Acta Print Oy
Foto Valtra arkiv och resp. artikelförfattare

Valtra en trotjänare på maskinstationen

Från oktober till april har Magnus Augustsson och Christer Blomster ständigt en Valtra-traktor i beredskap för att snabbt kunna ploga de vägar de har i sitt avtal med Vägverket.

Det är slutet av mars och enligt kalendern skulle vårbruket vara i full gång. Istället ligger fält och åkrar under ett täcke av snö. Traktorerna på maskinstationen i Ålstorp, utanför Laholm, står redo med snöplogarna för att göra vägarna framkomliga.

Maskinstationen drivs av två brödrapar i två olika företag. Bröderna Benny och Sven-Erik Karlsson som äger Ålstorp Maskinstation och det andra brödraparet Christer Blomster och Magnus Augustsson som äger Magnus och Christers Maskinstation.

– Vi delar lokaler och jobbar som ett team. Tillsammans kör vi allt från snöröjning, gödsel, gräs, ja alla typer av uppdrag som förekommer inom lantbruket men vi har även körningar för kommun och Vägverket, berättar Magnus i en paus i snöplogandet.

Totalt finns det tolv traktorer på maskinstationen, samtliga Valtra.

– Vi har alltid kört Valtra, den är enkel och praktiskt att hantera. Eftersom vi tillbringar många timmar i förarhytten så värdesätter vi komforten. Att vi dessutom har Lantmännen Maskins anläggning med service och reservdelar inom en mil är en extra trygghet, säger Benny.

Hög beläggning

– Lantbrukaren vill helst ha ut en fem-sex skördar på en säsong. Det ställer krav på att

våra maskiner verkligen fungerar som de ska. Normalt kör vi en traktor 5–6 år innan det är dags att byta. Jag brukar räkna med att en ny traktor ska gå 8 000 timmar utan problem och det har våra traktorer levt upp till, fortsätter Benny.

Det är hög beläggning på traktorerna på stationen. I snitt går varje traktor 1 000–1 500 timmar per år. Normalt sett så är det vintermånaderna lugnare, i synnerhet under senaste årens milda vintrar. Men från mitten av maj till och med oktober månad ut är trycket högt.

Bröderna Benny och Sven-Erik Karlsson driver sedan 1974 Ålstorp Maskinstation. När uppdragen är många rycker förarna Robert Jönsson och Bennys son, Benneth Karlsson, in som extraförstärkning.

– Det är svårt att få maskinerna att räcka till under sommarmånaderna. Samtidigt är det en balansgång hur många traktorer man ska ha för att få ekonomi i verksamheten även under vintermånaderna, säger Christer.

Ökade miljökrav

Olika uppdrag och säsonger ställer skilda krav. Med traktorer från 130–280 hk så täcker maskinstationen de flesta behov. I höstas investerade Benny och Sven-Erik i fyra nya traktorer. Nytilskottenär tre stycken Valtra T151 Advance och en T191 Advance.

Drivmedel är den största utgiftsposten och därför följer de båda brödraparen med spänning vad de nya Eco Power traktorerna ska ge för bränsleförbrukning.

– Utöver kostnadsbesparingen, som en lägre bränsleförbrukning innebär, så är det ett värde att traktorn har en miljöprofil. Vi märker att kommunen och Vägverket ställer ökade miljökrav vid upphandlingar. Där ligger Valtras nya modeller bra till, säger Christer.

Christer och Magnus avvaktar lite med nyinvesteringar.

– Vi är nyfikna på Valtras nya stortraktor och ser fram emot en visning för att få veta mer vad den kan erbjuda, avslutar Magnus.

■ Lena Jasslin

Snöröjaren valde en bekväm och stark jordbrukstraktor

Komfort och körglädje i en härlig kombination. Och en pojkdrom som gått i uppfyllelse efter cirka 20 år i snösvängen. Ulf Lindbergs i stort sett splittr nya Valtra N121 Advance reflekterar morgonsolen där han visar upp den utanför sitt lilla kontor vid LBC i Karlstad.

– Jag är mer än nöjd, konstaterar han med ett brett leende.

Ulf Lindberg har ett eget åkeri. Företagets bas finns i lastbilen. Snöröjningen åt Karlstads kommun är ett roligt komplement under vinterns mest snöiga månader.

Men det är också ett jobb som sliter på axlar, rygg och nacke. Varje moment innebär en belastning för kroppen. När Ulf Lindberg började se sig om efter en ny traktor stod därför bättre komfort högst upp på önskelistan.

– Man blir ju lite bekvämare med åren, säger han. Jag vill gärna kunna unna mig bästa möjliga arbetsmiljö.

Han kom tidigt i kontakt med Lantmännen Maskins säljare Rickard Nilsson. Efter många möten dem emellan var de överens om vilken traktor som med säkerhet skulle uppfylla den kräsne åkarens krav på ergonomi.

– Jag lyssnade på Ulf och tillsammans har vi skräddarsytt ett arbetsredskap anpassat för ändamålet, säger Rickard Nilsson.

Ungefär var tionde traktor han säljer hamnar utanför jordbruket. Det är naturligtvis extra roligt att kunna hjälpa en kund som har så specifika och höga krav. De har även kompletterat med extra utrustning som säkrar traktorns andrahandsvärde.

Under en normal vinter använder Ulf Lindberg ungefär 400 timmar åt snöröjning av gång- och cykelvägar och P-platser i Karlstad. Två decimeter nysnö betyder cirka 30 timmar i traktorhytten. Nu har vi lagt ännu en vinter

bakom oss och han summerar genom att känna efter i kroppen.

– Det är första gången på över 20 år som jag inte har ont i axlar och nacke efter en snösäsong, säger han.

Han radar ivrigt upp fördelarna:

- Vändradien är oslagbar. Perfekt på ställen där det är trångt.
- Bra oljeflöden och snabbhet i hydrauliken ger en lättjobbad maskin på till exempel P-platser.
- Turbinkopplingen ger ett helt kopplingsfritt körande.
- Kopplingsfri fram/back ger en oslagbar arbetsmiljö.
- Framaxelfjädringen ger extra fin komfort.
- Xenon-ljus ger ett starkare arbetsljus.

Ulf Lindberg valde att komplettera sin Valtra N121 med ett Advance-paket. Alla knappar och en liten joy-stick sitter placerade tillsammans i ett armstöd.

– Placeringen av knapparna och joy-sticken i armstödet gör körningen både bekväm och enkel, berättar Ulf Lindberg.

Yviga, kraftfulla – och många fall slitsamma – rörelser är alltså ett minne blott.

Ulf Lindbergs traktor är även utrustad med så kallad TwinTrac, det vill säga möjligheten att vända förarplatsen helt om. Denna funktion utnyttjar han bland annat varje gång det är dags att köra ner i sandsilon för påfyllning.

En av de viktigaste orsakerna att välja denna modell till snöröjning är ett lastarmstöd som gör det möjligt att montera plogen på frontlastaren. När Ulf Lindberg behöver ta sig förbi trånga utrymmen lyfter han bara upp lastaren så högt det går och kör smidigt emellan.

■ Katarina Averås
Foto: Katarina Averås

Snö?
Vi plogar och håller till
på våra vägar.

Efter flera möten tillsammans med sin säljare hos Lantmännen Maskin kände sig Ulf Lindberg säker på att det var en Valtra N121 Advance han ville ha inför vinterns snöröjning.

Det sköna och praktiska armstödet erbjuder både komfort och körglädje!

Förarkomforten har ett klart samband med arbetets produktivitet och säkerhet. I en välplanerad och välutrustad hytt kan föraren arbeta snabbare, noggrannare och längre.

Komfort *av många slag*

Ergonomi, komfort och säkerhet anses vara karakteristiska egenskaper för Valtra-traktorerna. Komfort är i sig ett mångfasetterat ord, men i samband med traktorarbeten tänker man inte på att ligga och slöa på soffan utan sådana egenskaper som gör att föraren orkar koncentrera sig på sitt arbete, använder traktorn produktivt och fortfarande är pigg efter arbetsdagens slut.

Här kunde man använda termen "aktiv komfort" på samma sätt som man talar om aktiv och passiv säkerhet när det gäller bilar.

Komforten börjar med att det är lätt att ta sig upp i hytten. Man hittar en bekväm ställning i förarstolen. Marknadens bästa ratt passar bra i handen. Valtras planeringsfilosofi är att

det ska vara så lätt som möjligt att köra traktor och att reglagen ska fungera logiskt. Sikten är utmärkt och tack vare den kilformade motorhuvu ser man bra på nära håll, också mot framhjulen. Hyttinredningen är snygg och framhäver praktisk, nordisk formgivning.

Att köra en Valtra-traktor är nästan som att köra en bil. Blinkers stängs automatiskt av efter svängen. Bullernivån är låg och SisuDiesels common rail-motorer har ett behagligt ljud. En pikant detalj är HiTech- och Advance-modellernas låga tomgångsvarvtal då parkeringsbromsen är ansatt.

Fjädringens olika möjligheter

Traktorns fjädrande element har varit däck och förarstolen, men nu kan man öka komforten med olika fjädrande konstruktioner. På

N-serien från modell N101 får man som tillval hydropneumatisk framaxelfjädring samt hyttfjädring, som är konstruerad med spiralfjädrar och stötdämpare. T-seriens framaxelfjädring Aires fungerar helt med tryckluft och den är kombinerad med likadan hyttfjädring som i N-serien.

Utvecklingen går snabbt framåt. Semiaktiv fjädring finns numera att få och den förbättrar körkomforten i alla förhållanden. Man talar om passiv fjädring då man har en fjäder och en stötdämpare i anslutning till den. Fjädern och dämpningen är valda enligt det genomsnittliga behovet. Semiaktiv fjädring talar man om då dämpningen kan regleras utgående från information från givare som ger akt på rörelsen.

Aktiv fjädring är det då rörelsen mäts och avgör hur stor yttre energi som fjädringen

Semiaktiv AutoComfort-hyttfjädring är något helt unikt i traktorvärlden. Den belönades med Innovationsmedalj i silver på Agritechnica-mässan.

De elektroniskt ställbara och uppvärmda backspeglarna förbättrar sikten och säkerheten.

Det ventilerade Valtra Evolution-stolen har också fjädring i sidled, justerbart stöd för korsryggen och automatisk inställning efter förarens vikt.

tillförs för att korrigera fjädringsrörelsen. Den här tekniken utvecklas men är än så länge dyr. Semiaktiv fjädring har däremot utvecklats så långt att den nu kan tas i produktion.

Om man vill förbättra körkomforten måste man kunna reglera stötdämpningen i olika körförhållanden. På vägen ska stötdämpningen vara "mjuk", men i terrängen ska stötdämpningen vara "hård", eftersom mjuk fjädring ytterligare ökar till exempel hyttens krängning.

På Agritechnica-mässan fick Valtra silvermedalj för sin semiaktiva AutoComfort-hyttfjädring, som automatiskt anpassar sig till olika körförhållanden. Systemet består av elektroniskt styrda stötdämpare, lägesgivare och en styrenhet som är kopplad till traktorns CAN-bus. Med styrningen regleras en proportionalventil, som ändrar vätskeflödet förbi stötdämparens kolv.

Valtra har i samarbete med ZF Sachs tillämpat CDC-metoden (Continuous Damping Control, kontinuerlig reglering av stötdämpningen), som kan reglera stötdämpningens styvhet med två millisekunders mellanrum utgående från rörelseinformation från lägesgivaren och CAN-bussens information om körsituationen. Den ger information om bl.a. riktningbyte eller inbromsning, varvid systemet väljer en funktion som förhindrar krängningar i hytten.

Då man dessutom har Aires luftfjädrad framaxel, varslar framaxelns lägesgivare om gupp som bakhjulen snart kommer fram till. Det här är ett värdefullt tillägg till reglersystemet. De egentliga fjädringselementen är luftfjädrar som bibehåller hyttens läge oberoende

av belastning. Semiaktiv fjädring kan fås som tillval från början av det här året på Advance- och HiTech-modellerna i Valtras T-serie.

Sittkomfort

Fjädringen kompletteras av förarstolen. Till N- och T-serierna kan man nu få förarstol typ Valtra Evolution, som har många egenskaper som ökar komforten. Först och främst ställer det in sig helt automatiskt enligt förarens vikt. På så sätt fungerar stolen alltid optimalt utan att förarbyte medför några problem. Höjden ställer man enkelt in med en reglerspak. Stötdämpningens mjukhet eller hårdhet kan ställas in.

En ny, efterlängtat egenskap är att stolen har plandämpning i sidled. Det skonar ryggraden. Plandämpningen i sidled kan vid behov låsas på samma sätt som plandämpningen i längdled.

Evolution-sitsens ytskikt består av material som andas och under ytskiktet finns material som innehåller aktivt kol. Under det finns kanaler där det strömmar torr, sval luft, som avlägsnar svett och gör sitsens yta behagligt sval. Med tanke på vintern finns stolvärme. Det är viktigt att sittytan har rätt temperatur. Svetten avledds dessutom utan att det uppstår drag. I en sådan stol trivs man.

Det finns stora inställningsmöjligheter. Stolen är ursprungligen bredare än en vanlig förarstol. Sittdynans längd har en justermån på 60 mm och en lutningsvinkel mellan 3 och 11 grader. Stödet för korsryggen och stödets

höjd kan ställas in optimalt enligt den egna ryggen. Det vänstra armstödet är justerbart. På högra sidan har man antingen ett likadant eller ett HiTech- eller Advance-armstöd.

I formgivningningen av stolens reglage har ergonomi beaktats så att man lätt kan skilja de olika reglagen från varandra och det är lätt att använda dem. Valtra Evolution ger bästa tänkbara sittkomfort.

Komfort à la Carte

I Valtras grundkonstruktion har komfort och säkerhet beaktats, men med olika slags tillägg kan traktorn utrustas så att den främjar det arbete där den ska användas. De elektroniskt ställbara och uppvärmda backspeglarna är större än vanliga speglar och ger god sikt bakåt.

Klimatanläggningen håller luften i hytten precis som man vill ha den. Som arbetsbelysning bakåt kan man skaffa starka Xenon-strålkastare. Med Infolight-utrustning blir traktorns sidobelysning effektivare.

Beroende på land sparar EcoSpeed-egenskapen, dvs. 40 km/h vid ett varvtal på ca 1800, både öron och bränsle. Speciellt bör man titta på EcoPower-modellerna N111e och T151e, som gör att man kan arbeta utan stress. Ta en titt på Valtras à la Carte-utrustning och skräddarsy din egen traktor så att den blir bekväm.

■ Hannu Niskanen

Mångsidiga traktorer ger jobb året runt

Sedan Robert Larsson startade sin verksamhet 1982 har han haft elva olika Valtratraktorer.

– De är driftsäkra och kan användas till flera olika arbetsområden. Den kombinationen innebär bra ekonomi, säger Robert Larsson, som både driver jordbruk och entreprenadverksamhet.

Drygt tre mil norr om Göteborg har Robert Larsson sin gård. Där finns numera 65 mjölkkor och tillsammans med sonen Marcus driver Robert också entreprenadverksamhet.

– Att jag både har jordbruk och entreprenadverksamhet innebär att vi har jobb året runt. Det är visserligen dyrare att driva jordbruk nära en storstad, men å andra sidan kan vi i entreprenadverksamheten dra nytta av storstadseffekten med mycket byggnation och gott om jobb, säger Robert Larsson.

I verksamheten finns numera tre Valtratraktorer: Valtra T151e, M130 och 365. De

används i jordbruket och till entreprenaden vid grävning, i skogen och till snöröjning.

– Valtratraktorer kan användas till olika områden och är bra anpassade till jordbruk, skogsbruk och entreprenad. Genom att jag har använt Valtratraktorer under så många år så ser jag driftsäkerheten och det breda användningsområdet som dess stora fördelar. De går väldigt sällan sönder, men om det händer det så har de väldigt bra service på Lantmännen i Kungälv som ligger ett par mil härifrån. Just servicen är oerhört viktig, betonar Robert Larsson.

I 26 år har Robert Larsson haft jordbruk och skogsbruk. Han har nästan hela tiden kombinerat det med entreprenad, men under de första åren som anställd i Göteborg. Dessutom arbetar han som deltidsbrandman. Jordbruket kändes under en period som en belastning och han bestämde sig för att avveckla sin verksamhet och hade under en kort tid endast 10 kor. Ganska snart kände han dock att avveckling av jordbruket inte var rätt väg, istället blev det utveckling och en utbyggnad av ladugården. 2005 stod den nya ladugården klar och i samband med det satte de också in en ny mjölkrobot. Robert Larsson köpte också in fler kor och har numera runt 60–70 mjölkkor. Roboten är automatisk och gör att korna själva bestämmer

Den tänkta avvecklingen av jordbruket blev istället utveckling och idag har Robert Larsson 65 kor.

när de ska mjölkas och när de behöver utfodras. För Robert Larsson och hans två timanställda innebär det att de inte längre blir så låsta av fasta mjölkningstider utan får större frihet att disponera sin tid.

– Den har fungerat utmärkt och gör att jag kan lägga mer tid på att ta hand om djuren, men givetvis också arbeta mer med entreprenadverksamheten, säger Robert Larsson.

För ett år sedan anställde Robert Larsson sin son Marcus i företaget och han arbetar huvudsakligen med entreprenadverksamheten. Kunderna är framförallt kommuner, men också enskilda företag. Göteborgsområdet är väldigt expansivt och det finns gott om jobb inom entreprenad. Och oavsett uppdrag så använder Robert eller Marcus någon av sina Valtratraktorer.

■ Ann-Sofie Borglund
Foto: Ann-Sofie Borglund

– Valtratraktorererna går att använda till många olika användningsområden, vilket jag ser som en stor fördel eftersom jag använder dem i jordbruk, skogsbruk och i entreprenadverksamhet, säger Robert Larsson.

Valtra T151E och M130 används både i entreprenadverksamheten och till jordbruket.

Vedeldning blir snabbt vanligare i Europa

Träenergi ger jordbrukarna besparingar och entreprenörer tilläggsinkomster

Ett fat råolja, 159 liter, kostade i början av året för första gången över 100 dollar. Dieselpriiset per liter i Europa är beroende på land och skatter cirka 1–1,50 euro. Då världens oljeresurser åtminstone inte ökar, kommer oljepriset uppenbarligen att stiga också i fortsättningen. Priset på många andra energiformer följer efter.

– Nu finns det efterfrågan på träenergi överallt i Europa, berättar vd Petri Piipari vid Säättöuli Oy, som tillverkar utrustning för uppvärmning med biobränslen.

Säättöuli har varit med i branschen i 23 år och tillverkar cirka 400 brännarenheter per år. Största delen går till lantbruk, men Säättöulis anordningar värmer också områden med våningshus, fiskodlingar, växthus, industri-anläggningar och vanliga bostadshus. I vårt kalla Finland finns det uppvärmning med bioenergi på ungefär var tredje gård. I takt med allt högre energipriser har efterfrågan ökat också utanför Skandinavien och företaget har export till 11 länder.

– Numera är en biobrännare av storleks-

Risto Piipari har lett Säättöuli, som tillverkar utrustning för uppvärmning med bioenergi, i 15 år och dessutom lång erfarenhet av insamling av energived och vedeldning.

ordningen 150–250 kilowatt. Ett värmesystem värmer till exempel ett bostadshus, en maskinhall, ett grisuppfödningstall och en spannmålstork, berättar Petris far Risto Piipari.

Med samma utrustning från Säättöuli kan man bränna både flis, träpellets, stycketorv, spannmål, halm. Pannan kan också förses med oljebänselare och elpatron som reservsystem.

Med traktorns hjälp från stubbe till aska

I de nordiska länderna är det vanligaste träbaserade biobränslet flis. I Mellaneuropa är det något vanligare med träpellets, som är trä som sammanpressats utan bindemedel. Dess täthet är ungefär fyra gånger flisens täthet.

– Träpellets av jämn kvalitet är det bästa biobränslet. Flis har sämre värmevärde och är känslig för fukt, men å andra sidan betydligt billigare och det är lätt att producera flis själv eller med en entreprenörs hjälp av gårdens skräpved, berättar Risto Piipari.

Idealisk flisfuktighet är 20–25 procent och maximal fukthalt 40 procent. Fuktig flis ger

betydligt mindre energi och kan dessutom frysa fast i matningsanordningarna när det är riktigt kallt. Halm och spannmål är en aning mera krävande bränslen bl.a. med tanke på automatisk matning och askutmatning.

Uppvärmningssystemen kan automatiseras helt och de kan övervakas via mobiltelefon. Automatiken styr bränsleinmatningen och askutmatningen samt hindrar elden från att nå från pannan till inmatningen.

– Uppvärmning med bioenergi är ändå aldrig lika bekymmersfritt som till exempel eluppvärmning, konstaterar Petri Piipari.

För Risto Piipari är det en hjärtesak att utnyttja träenergin. Han har just skaffat en Valtra N121 med full skogsutrustning och skördaraggregat för energived. Med traktorn samlar han inte bara in energived, transporterar den, flisar och lastar i lager. Han planerar också att sprida ut askan som gödsel tillbaka i skogen med traktorn. Mängden aska som uppstår vid förbränningen av flisen blir ca 0,3 % av den ursprungliga vedmängden.

■ Tommi Pitenius

Träenergi är ett bra alternativ för uppvärmning på gårdarna. Bränslet, närmast röjnings- och hyggesrester, finns det i allmänhet mer än tillräckligt av. Med gårdens utrustning kan man framställa flis, bränslet är förmånligt och tillgången på bränslet kan regleras utifrån det egna behovet. Vedeldning är också miljövänligt, eftersom ett växande träd binder lika mycket koldioxid som frigörs när det bränns.

NÄRPRODU ALLT POP

Närproducerad mat ger i
bättre avkastning

Rudolf Karg och hans familj förädlar den egna svingårdens produktion till korv och andra köttprodukter.

Köttmästare på egen gård och på hjul

Rudolf Karg, som är utbildad köttmästare, tillbringar numera sina pensionärsdagar i kommunen Baar/Ebenhausen i distriktet Pfaffenhofen 12 kilometer söder om Ingolstadt i Tyskland. Han sköter en gård med 30 hektar och 150 svin tillsammans med sin hustru Paula, tre söner och sin dotter Silvia.

Han och hans hustru gifte sig 1965, och sedan dess har de skaffat sig extra inkomster genom husbehovsslaktning. År 1989 blev han tvungen att avstå från potatisodlingen på grund av en svår sjukdom. De behövde då hitta en ny inkomstkälla för gårdens verksamhet.

Då en av sönerna, Rudolf, också utbildade sig till köttmästare beslöt de att övergå till direktförsäljning. År 1990 lånade familjen Karg en försäljningsbil, som de utrustade på lämpligt sätt och körde till veckomarknader som ordnades i regionen. Vid 17-tiden var allt slutsålt, med undantag av den sista biten rökt kött. Den biten gav Karg till den som var ansvarig för veckomarknaderna och som än i dag är Kargs trogna kund. Efter den här stora framgången byggde Karg genast en egen försäljningsbil.

Karg överlät sin gård till sonen Rudolf år 2005, men han besöker fortfarande veckomarknaderna inom en cirka 100 kilometers radie och säljer gårdens produkter. Vanligen

har han yngste sonen Richard med sig. Mellan marknaderna kör han till olika orter och betjänar sina kunder som ambulerande köttmästare.

1991 byggdes en liten försäljningsavdelning på gården. Numera slaktar de varje vecka sex svin med en slaktvikt på 140–150 kilo i slakteriet i Ingolstadt. Slaktkropparna tas sedan hem till gården, där de förädlas till korv och säljs direkt till konsumenterna. Dessutom köper Karg nötdjur av en bekant uppfödare.

I år kommer de att bygga en större försäljningsavdelning och ett nytt korvkök på gården. De har inga planer på att utöka verksamheten mer än att de själva klarar av att driva gården på egen hand.

Äldste sonen Max, som är utbildad mekaniker, är anställd hos en biltillverkare och hinner ändå med att hjälpa sin bror med skötseln av gården. Familjen äger också en A95 från 2005 att förlita sig på. Den har redan gått över 1 000 körtimmar.

■ Josef Wiedemann

Ostmejeri i Fidenza

Bröderna Luigi, Giorgio och Nadio Bertinellis gård ligger i småstaden Fidenza, i hjärtat av Italiens mest berömda Parmigiano-Reggiano ostdistrikt.

Parmigiano-Reggiano-parmesan är starkt förankrad med det område där den först producerades. Både mjölkproduktionen och osttillverkningen sker i landskapen Parma, Reggio Emilia och Modena samt i området mellan Renofloden i Bologna och Pofloden i Mantova.

Bröderna Bertinelli har en gård på 85 hektar där de producerar vete och hö. I ladugården finns 80 kor, av vilka 50 producerar mjölk. Bertinellis gård har ända från början levererat

För ungefär fem år sedan beslöt bröderna Bertinelli att börja tillverka egen Parmigiano-Reggiano.

CERAD MAT ULÄRARE

allmänhet producenten
och mera arbete

och den innehåller mindre konserveringsmedel. Närproducerad mat smakar bättre eftersom den är färsk. Transportsträckorna är kortare och produkterna behöver inte förpackas så mycket som produkter som kommer långt bortifrån.

Vid produktion av närproducerad mat får producenten ofta bättre lön för sitt arbete än om maten säljs via förädlingsindustrin och affärskedjorna. Å andra sidan kan marknadsföring och försäljning av maten innebära mycket merarbete. Dessutom måste man investera i förädling och lager.

Christopher (t.v.) och Simon (t.h.) samt Aberdeen Angus nötdjur, vars kött säljs i gårdsbutiken eller i Waitrose-snabbköpen.

sin mjölk till dem som tillverkar parmesanost. För ungefär fem år sedan, då avkastningen stadigt sjönk, beslöt bröderna att börja tillverka sin egen Parmigiano-Reggiano ost.

De byggde ett litet ostmejeri, där bröderna Luigi, Giorgio och Nadio förädlar de 1 000–1 200 liter mjölk som deras kor dagligen producerar. Varje dag blir två cirka 40 kilos ostar färdiga. Bröderna säger att förändringen naturligtvis har medfört mera arbete, men nu kan gården klara sig i fortsättningen och krisen är övervunnen.

För fyra år sedan investerade bröderna också i en ny Valtra 6750 EcoPower, som de köpte av Valtras återförsäljare Ditta Bettati Andrea i Parma och har nu gått cirka 1 500

timmar. Den används främst i höbärgningen och för transporter. Enligt bröderna Bertinelli är traktorn lätt att använda, rolig att köra och snabb. Den passar speciellt bra för transporter. Tack vare lågvarvsmotorn är bränsleförbrukningen låg, vilket också bidrar till lägre driftskostnader på gården.

■ Franco Scorsi

Gårdsbutik intill vägen

Familjen Mead har haft sitt lantbruk i Wilstone i ungefär 300 år. Kusinerna Simon och Christopher Mead sköter numera gårdens 750 hektar som ett företag med namnet P E Mead and Sons. Direktförsäljningen började på 1960-talet, då produkterna fanns på ett försäljningsbord och kunderna betalade enligt självbetjäningssprincipen.

– Till en början fungerade det här bra, men tyvärr fanns det tre slags kunder: de som betalade, de som inte betalade samt de som tog både produkterna och kassan, kommenterar Christopher ironiskt. Men erfarenheten visade i alla fall att det fanns möjligheter. Familjen fortsatte vidare men nu med en bemannad försäljningsdisk, och sedan byggdes en butik intill det gamla stallet vid vägen.

– Det finns inget stort bostadsområde i närheten, men på pendlingsavstånd finns flera småstäder. Aylesbury, Tring och Hemel Hempstead, berättar Simon.

– Det är viktigt att man får många slags produkter i butiken. Kunderna kommer inte ända hit för att köpa kål och kör sedan någon annanstans för att köpa morötter.

Butiken byggdes ut år 2003, då stallet renoverades till butiksutrymmen. I butiken säljs nu kött av gårdens egna Aberdeen Angus-nötdjur. I butiken säljs också lammkött av lammen från gårdens 60 får.

– Djuren slaktas och köttet förpackas någon annanstans. Svinkött, svinkötsprodukter och annat kött får vi från andra lokala leverantörer, förklarar Simon.

Sortimentet vid Meads gård har utvecklats med tiden.

– Vi började till exempel sälja ved av träd som fällt på vår gård. Efterfrågan blev betydligt större än vad vi kunde leverera.

Därför började kusinerna köpa upp virke som sågades till ved och såldes per kubikmeter eller i nätförpackningar. Som en följd av vedsförsäljningen började vi också sälja andra fasta bränslen, gasol och kol som producerats på den egna gården. Då butiken sålde lokalt producerad äppelsaft började man också erbjuda kunderna saftnings- och konserveringstjänster.

– Vissa dagar kan kunderna få komma hit med sina egna frukter, så gör vi saft som vi pastöriserar och tappar på flaskor åt dem.

Den vänliga personalen har otvivelaktigt bidragit till butikens ökande popularitet. Arbetet är indelat i olika skift 7 dagar i veckan. Lördagarna och söndagarna är de mest intensiva dagarna och en utbyggnad planeras.

– I sortimentet ingår redan nu många slags foder. I närheten finns många små gårdar och hästägare, och på det här området kan vi utveckla vår verksamhet, säger Simon.

Det är ingen lätt uppgift att öppna en affär för lokala produkter, men utan tvekan är det populärt. I Simons och Christophers fall har det gett möjlighet till ökad vinst.

■ Roger Thomas

Rallyvärldsmästaren Marcus Grönholm Från rallybilen tillbaka till traktorn

I Ingå hamn, mindre än hundra meter från havsstranden, i södra Finland, finns det röda, välproportionerade köpcentret Strand, som harmoniskt smälter in i landskapet bland trähusen och nära den medeltida stenkyrkan. I köpcentret möter vi en upptagen man som ser bekant ut.

– Här håller jag till numera. Jag får vara springpojke och alltiallo, säger Marcus Grönholm anspråkslöst.

Vid en närmare diskussion framkommer det att dubbla rallyvärldsmästarens nuvarande arbete inte är begränsat till springpojksjobb, men det är mångsidiga uppgifter som vilar på hans ansvar.

– Då jag slutade köra rally trodde jag att livet skulle lugna ner sig. Men det är fortfarande förvånansvärt fullt i kalendern. Största delen av min tid går till att driva köpcentret tillsammans med Tessa. Dessutom har jag lantbruket, jag har fortfarande pr-uppdrag

åt Ford och intervjuer som den här blir det flera gånger i veckan, berättar Grönholm.

Marcus Grönholm inledde sin bana inom motorsporten med motorcross år 1981, samma år som hans far Ulf, som var rallyförare, dog under en rallyträning. 1987 började han köra rally, då en knäskada satte stopp för fortsatt motorcrosskörning. Samma år blev han också lantbrukare på heltid.

– På den tiden hade jag ungefär 65 hektar åker. Till en början var rally bara en hobby. Så småningom började rallyt ta allt mera tid och jag hade svårt att koncentrera mig på både lantbruket och rallyt. Jag kommer ihåg en höst då jag tröskade säd på dagarna, vaktade torken på nätterna och på morgonkvisten tränade jag inför Jyväskylä-rallyt. Det är inte konstigt att resultaten uteblev det året.

” Jag tröskade säd på dagarna, vaktade torken på nätterna och på morgonkvisten tränade jag inför Jyväskylä-rallyt. ”

I slutet av 1990-talet kom Marcus och hans hustru Teresa överens om att Marcus skulle satsa på rally ett par år. Om det inte blev några framgångar skulle han lämna rallyn och koncentrera sig på lantbruket igen. Under några år tidigare hade skogarna redan gallrats med hård hand för att finansiera rallyt.

– Först i slutet av tvåårsperioden började framgångarna komma och Peugeot anställde mig som fabriksförare. Samtidigt fick jag mera tålmod. Tidigare hade jag varit för ivrig att vilja vinna varje specialsträcka – som ofta slutade med att jag hamnade på taket i något dike.

Rallykarriären pågick till 2007, då Marcus meddelade att han slutar. En av orsakerna var att han ville tillbringa mer tid med sin familj.

– Jag arrenderade ut åkrarna till en kusin under rallytiden. Men jag vet nog fortfarande

Dubbla rallyvärldsmästaren Marcus Grönholm avslutade sin rallykarriär och återvände till sin gård. Åkrarna är visserligen fortfarande utarrenderade till en kusin, så traktorn används mest till transporter med släpvagn och till vägunderhåll.

Köpcentret Strand är hustrun Teresas projekt. Tessa äger köpcentret, som är på 2000 kvadratmeter, och driver gym, restaurang, klädbutik och presentbutik där. Hyresgäster är dessutom alkoholbutik, frisersalong och andra butiker.

vad som odlas där och ibland hjälper jag till, till exempel med torken. Traktor kör jag närmast när något ska transporteras med släpvagn, och så brukar jag sladda eller ploga vägar, berättar Grönholm.

Han tror inte att han kommer att återgå till ett liv som heltidlantbrukare

– Köpcentret, som är ett år gammalt, sysselsätter oss helt nu. Dessutom känns det som om jag inte riktigt har hängt med under rallytiden, för det har hänt mycket inom jordbruket under de här åren. Om sonen Nicklas vill börja bruka marken så är åkrarna i gott skick, funderar Marcus.

Valtra har sponsrat Grönholm sedan 1993, långt innan framgångarna började komma. Många andra Valtra-jordbrukare har också varit framgångsrika i rally, bland andra Tommi Mäkinen, Juha Kankkunen, Ari Vatanen och Carlos Sainz.

– Kanske lantbrukarna har bättre möjlighet att träna på sina egna åkrar eller på

privatvägar. Dessutom är lantbrukarna vana att arbeta med olika slags maskiner. Tommi Mäkinen och jag brukade alltid diskutera skörden, tröskningen, traktorer och annat sådant på höstarna under pauserna i rallytävlingarna.

Marcus kontakter till rallykretsarna har ännu inte brutits. Han kör fortfarande vid Fords demonstrationer och skjutsar bolagets gäster med WRC-bilen. Han har också lovat köra tester om det behövs. Men nedgången i VM-serien är beklaglig.

– Någon gång år 2002 var vi sju eller åtta som alla hade chansen att bli världsmästare. Nu är antalet toppförare och stall mycket mindre. För stallen har kostnaderna blivit alltför höga. Enklare bilar kunde vara en lösning, men det gillar inte publiken eller förarna, säger Grönholm.

■ Tommi Pitenius

Marcus "Bosse" Grönholm

Född	5.2.1968
Familj	Hustrun Teresa och barnen Jessica, Johanna och Nicklas
Utbildning	Jordbrukare från Västankvarns lantbruksinstitut
Rallykarriär	Rallyvärldsmästare år 2000 och 2002, finländsk mästare första gången 1994
Jordbruk	Släktgården Skallas i Rådkila i Ingå. 106 hektar åker och lika mycket skog
Produktion	Vete, korn och ryps
Traktor	Valtra N101 HiTech

26684

timmar utan krångel!

Mångsysslaren Bengt Johansson har på sin gård i Horred enbart Valtra-traktorer. Bengts Valmet 615M från 1986 vann ATL:s timmätartävling med sina imponerande 26 684 timmar och fungerar fortfarande problemfritt.

– För mig är Valtra det självklara valet eftersom de är slitstarka, smidiga och utan krångel.

Bengt Johansson driver lantbruk och maskinstation med sågverk på Skogsåkra gård i Horred. På gården har han 130 dikor, 150 ungdjur och utöver det brukar han 280 hektar åker och betesmark fördelat på 180 skiften. Så många transporter blir det! För att klara av både lantbruket och sågverket har han tre traktorer – alla Valtra! Förutom Valmet 615M som används till sågverket, har Bengt en midjestyrd XM130 samt en lågvarvs- och då mer miljövänlig 8350.

– Jag har sedan jag startade verksamheten haft åtta Valtra-traktorer. För mig har det blivit enbart Valtra-traktorer eftersom de har fungerat otroligt bra och krånglat minimalt i förhållande till de antal timmar som jag har kört med dem.

Valmet 615M och XM130 är båda köpta på Valtra Center i Kungsbacka medan 8350:n köptes på Lantmännen Maskin i Halland. Kontakten med Valtra Center och Lantmännen Maskin i Halland har alltid varit god. Därför införskaffades även en kran speciellt utformad för Valtra-traktorer hos Lantmännen Maskin.

– Efter köpen har behovet av kontakt med försäljarna inte varit så stort eftersom jag inte har haft några större problem med traktorerna. Men när jag väl har behövt hjälp har servicen fungerat bra.

Tålig, slitstark och smidig maskin

Vid köpet 2004 hade Valmet 615M redan gått 24 000 timmar. Men eftersom traktorn var i väldigt bra skick såg Bengt inte detta som något problem. Fram till idag har traktorn gått ytterligare 2684 timmar och fungerar utmärkt till arbetet vid sågverket. Först och främst använder Bengt traktorn tillsammans med kranen i skogen, där den är perfekt att lyfta upp timmer med.

– Traktorn går jättebra och är perfekt till körning och arbete i skogen.

Men Valmet 615M är inte enbart en skogs-traktor och Bengt utnyttjar den även i vallskörden, bland annat till transporten.

Bengt anser att Valmet 615M är perfekt för ändamålen eftersom den är smidig, har liten svängradie samt går mjukt tack vare convertern. Kranen hjälper till vid ojämnt underlag och skulle traktorn tendera att välta är det inga problem att komma upp igen eftersom kranen finns där.

Inget annat än Valtra

– Skulle jag köpa en ny traktor idag skulle det utan tvekan bli en ny Valtra-traktor. Detta eftersom de är smidiga, lättkörda och tåliga.

Motsvarande historier om hållbara Valtra-traktorer finns det runtom i världen, till exempel tyske Xaver Bayerleins Valmet 6400, som har använts i skogsarbete i 19 500 timmar, eller finländske Ilkka Korholas Valmet 8400, som är körd 27 500 timmar utan att växellådan eller motorn har behövt öppnas.

■ Sandra Persson

Det har blivit många timmar inne i den tåliga och bekväma Valmet 615M.

Kvalitetssäkringen börjar redan på åkern

– odlingen anpassas efter de nya bestämmelserna

För två år sedan trädde den nya europeiska lagstiftningen om livsmedelshygien i kraft. Den betonar det ansvar som en aktör i livsmedelsbranschen har för att trygga livsmedlens säkerhet. Odlarna och lantbrukarna ingår också i kedjan för en tryggare hantering av livsmedel hela vägen från åkern till bordet.

– Det här är fortfarande nytt för både producenterna och tillsynsmyndigheterna, säger **Maija Hatakka**, chef för det finska Livsmedelsverket Evira.

Enbart i Finland innebar den nya lagstiftningen att tillsynsmyndigheten fick 60 000 nya övervakningsobjekt, av vilka visserligen en fjärdedel redan har stått under hygienkontroll i samband med mjölkproduktion. Likartad övervakning över hela landet är en utmaning för myndigheterna samtidigt som egenkontrollen och aktörernas eget ansvar blir allt viktigare i hela produktionskedjan.

Egenkontroll också i odling och djurhållning

Basproduktion av livsmedel omfattar odling och skörd av bl.a. spannmål, grönsaker, rotfrukter, frukter, bär och ätliga svampar. Här ingår också animalieproduktion, biodling, fiske och fiskodling, äggproduktion, hantering av viltkött samt vilda bär och svampar för kommersiellt bruk.

Sedan mars i fjol har producenterna inom EU varit tvungna att registrera sig för lokal livsmedelstillsyn och det har krävts en skriftlig beskrivning av aktörernas egenkontroll.

– För plockning av vilda svampar och bär krävs ingen registrering och ingen skriftlig

beskrivning av egenkontrollen, men också där är det viktigt att iaktta hygieniska arbetsmetoder. För att produkterna ska kunna spåras måste den som tar emot svamp och bär registrera vem som levererat, säger Hatakka.

Gårdarna måste ha en skriftlig beskrivning av de förfaranden som är väsentliga för hygien och säkerhet, till exempel hur lokaler och djur hålls rena, hur foder- och vattenkvaliteten övervakas, bekämpning av skadedjur, avfallshandling, användning och förvaring av fodertillsatser, djurläkemedel, växtskyddsmedel, gödselmedel och farliga kemikalier.

Egenkontrollens innehåll varierar mycket inom olika typer av produktion. Många branschorganisationer har gjort upp användbara modeller för sin bransch. Dessutom måste producenten registrera vissa uppgifter för att det vid behov ska gå att spåra produkterna. Bokföring krävs till exempel för kvaliteten på det vatten som används i produktionen och det foder som ges till djuren, prover som tagits på produkter och djur samt djur som tillkommit och djur som transporterats bort från gården.

Friska djur – säkra livsmedel

Djurens hälsa har stor betydelse för livsmedlens säkerhet. Målet för EU:s strategi för djurens hälsa 2007–2013 är att erbjuda de bästa villkoren för övervakning av djursjukdomar i Europa. Principen är "hellre förebyggande åtgärder än vård".

Hoten mot livsmedelssäkerheten utgörs av vissa faktorer, av vilka de viktigaste i det här sammanhanget är smittor som sprids från djur via livsmedel till människor. Av dem är salmonella, campylobakterier, listeria och yersinia viktiga orsaker till matförgiftningar.

Riskfaktorer vid hantering av frukt och grönsaker

Det vatten som används i produktionen är väsentligt för livsmedelssäkerheten.

– Det är betydelsefullt att man har börjat lägga vikt vid kvaliteten på det vatten som används. Under de senaste åren har det förekommit flera omfattande matförgiftnings-epidemier till följd av norovirus i de nordiska länderna. Orsaken har spårats till förorenade djupfrysta importerade hallon. Orsaken till föroreningen misstänks vara det vatten som använts vid odlingen, enligt Maija Hatakka.

Yersinia pseudotuberculosis, som trivs i låg temperatur, har orsakat omfattande epidemier i Finland under de senaste åren. Orsaken till ett flertal av epidemierna har varit inhemska morötter som lagrats länge.

Salmonellan under kontroll

Salmonella, som är föremål för sträng bevakning i de nordiska länderna, har också börjat tas mer på allvar i Europa efter en kartläggning av EU, där en hög förekomst av salmonella påvisades på gårdar med värphönsbesättning i många länder. I de nordiska länderna är läget i fråga om salmonella hos djurbesättningar och i ägg internationellt sett gott, vilket är resultatet av långvarigt nationellt förebyggande arbete. I många andra länder har man först nu börjat bekämpa salmonella i produktionen.

– Producenterna måste också ge akt på sin egen hälsa. En salmonellasmittad person kan, även utan symptom, sprida smittan och orsaka matförgiftning, varnar experten.

■ **Tiinu Wuolio**

Allt närmare samarbete mellan **traktor** och **maskin**

Varje år köps över 100 000 maskiner i världen för vallodling, som är den största marknaden för jordbruksmaskiner. Största delen av de här maskinerna är traktordrivna. Enligt flera tillverkare går det också att förbättra maskinernas effektivitet, ekonomi och ekologiska egenskaper genom ett närmare samarbete mellan traktor- och redskapstillverkare.

En verklig integrering av traktor och maskin har kommit i gång först under de senaste åren, men redan i en nära framtid kommer vi att få se behändiga lösningar och många integrationsinnovationer. Ett utmärkt exempel på det är Valtras och LH Lifts svängbara frontlyft. Experterna tror också att innovationscykeln i traktorbranschen är betydligt snabbare än för de självgående jordbruksmaskinerna, vilket beror på det enorma antalet traktorer som tillverkas.

Traktorn fortfarande etta på åkern

Under de senaste åren har man på marknaden för fältmaskiner för mjölkgräddor och entreprenad sett en indelning i allt större självgående slaghackar och slåttermaskiner samt allt större kombinationer av självlastarvagnar och slåttermaskiner. Inom branschen pågår också diskussioner om olika skördesystems för- och nackdelar. Till största delen sköts slåtter- och skördarbetet med traktor och de traktordrivna maskinerna för fältarbeten väntas inte förlora sin position på marknaden.

Lantbrukarna runt om i världen söker effektivare och mera ekonomiska lösningar för sin verksamhet. En av de viktigaste ekonomiska aspekterna inom lantbruket är att traktorn måste kunna användas mångsidigt i lantbruket.

Dyra, självgående maskiner av toppklass är avsedda för endast ett arbetsmoment, vilket begränsar deras ekonomi och flexibilitet.

En komplett traktor för åkerarbete

Hur ser en komplett traktor ut avsedd för fältarbete? Den har låg vikt och är lätt att hantera, den har effektiv transmission och hydraulik och man kan koppla till och manövrera flera olika maskiner och redskap och kombinationer av sådana.

Traktorns stora axeltryck är speciellt problematiskt, eftersom det packar jorden, och om jorden är våt blir det hjulspår, vilket för-

svårar följande slåtter. Vallskörd kräver sällan hög vikt. Det är till fördel om traktorn är lätt och att den balanseras efter behov. Därför är det mest lönsamt med lättare traktorer med effektivt kraftuttag och välfungerande hydraulik, med dem uppnår man maximal effekt samtidigt som risken för jordpackning minskas.

Experterna förutspår att maskinkombinationer kommer att bli populärare bland jordbrukare och entreprenörer i framtiden. De är mer flexibla och effektivare. Dessutom sparar de arbetsmoment, arbetstid och bränsle. Därför måste traktorerna vara mångsidiga, vilket innebär effektivt redskapslyft bak och frontlyft fram med kraftuttag samt anslutningar för redskapens hydraulik och manöverelektronik. Det viktigt att traktorn har låg egenvikt som är jämnt fördelad. Man måste hitta en lämplig balans mellan fram- och bakpartiet då en kombination av redskap är tillkopplad.

Fältarbetet är mycket känsligt. I synnerhet första årets vall måste skördas försiktigt så att den unga växtligheten inte skadas. Slirning på stället vid start och stopp förhindras, förutom av vikten, också av att växlar och körriktningväljaren fungerar jämnt liksom också fyrhjulsdriftens automatik.

I framtiden kommer en integrering av traktor och maskin att bli ännu populärare, vilket också ger ett mervärde. Det är en stor fördel att traktorerna och redskapen är utrustade med Isobus så att man kan göra tester och få erfarenheter inför den kommande utvecklingen. Isobus är ett standardiserat system för kommunikationsöverföring mellan traktor och redskap.

Varje skede är viktigt

Hela kedjan för vallskördens slutliga effektivitet kan bero på hur väl hela maskinparken fungerar i vissa förhållanden och hur balanserade kedjans enskilda länkar är. Det är ingen större hjälp av god lastningskapacitet eller

stor skördehastighet, om det tar för lång tid att vända vid änden av fältet.

Transporthastigheten och effekten är också viktiga egenskaper, men för att hastigheten ska bibehållas under hela transportsträckan måste traktorns ram, hytt och säte i de flesta fall vara försedd med ett högklassigt fjädringssystem.

När man samlar in vall med en självlastarvagn är varje skede mycket viktigt, men också lönsamt, då helheten fungerar smidigt.

Samarbete vid testning och utveckling

Valtra har ett långvarigt samarbete med redskapsleverantörer kring testning av produkter och teknologi. Enligt erfarenheterna av testerna ökas traktorns prestanda och anpassningsförmåga om den är lätt, redskap kan monteras både fram och bak och den har ett effektivt kraftuttag. För många kunder är ett dubbelkommando med utmärkt ergonomi optimalt.

■ Tapio Riipinen

Alois Pöttinger GmbH

- Österrikiskt familjeföretag
- Tillverkar årligen 22 000 maskiner
- Omsättning 200 miljoner euro
- Export till 55 länder
- Den viktigaste produkten är en självlastarvagn, som är marknadsledare i många länder.
- I sortimentet ingår också traktordrivna maskiner för foderskörd samt jordbearbetnings- och såmaskiner.

80 års erfarenhet

Nästan 50 år i branschen!

– Det har varit en fantastisk tid, säger **Curt Pettersson**, Valtrasäljare vid Lantmännen Maskin i Östersund.

Nu går han i pension efter nästan 50 år med Valtra och dess föregångare. Det blir en utmaning för Lantmännen Maskin att hitta en efterträdare till en mycket uppskattad säljare.

– Curt svarar i telefon dygnet runt. Det måste en säljare göra så man kan få hjälp, säger **Stefan Hyttmo** som har köpt många traktorer av Curt Pettersson.

Det är kunderna och alla arbetskamrater som har betytt mest för Curt, men han säger också mycket gott om traktorerna han har sålt under sina 26 år som säljare. Den första traktorn Curt sålde var en Volvo BM 2654. Det var en stor traktor då och den var fyrhjulsdreven. Priset låg kring 240 tusen och året var 1982. Sedan dess har han sålt omkring 25 nya traktorer om året. Med alla begagnade har det nog blivit över två tusen traktorer under alla åren, räknar Curt ut.

Det var den 1 november 1959, som Curt började sin traktorbana. Då var han 14 år och blev lärling i verkstaden hos Mälardalens Lantmän i Uppsala. Sedan fortsatte han den långa vägen i Lantmännen och flyttade till Jämtland 1972. Där

blev han resementör på NNP Maskin i tio år innan han tog steget över till säljsidan.

När Curt tänker tillbaka på sin tid som säljare är det lanseringen av Valmet 604 som kommer upp.

– Det var en riktig fyrhjulsdreven traktor som följdes av Volvo BM Valmet 05-serien och blev början på en ny epok. Efter detta såldes nästan inga tvåhjulsdrivna traktorer, säger Curt.

Valtra är en traktor som Curt talar mycket varmt om.

– Det är en fantastisk traktor som är användbar till allt, säger han.

Du säger att kontakten med kunderna är det viktigaste. Är det något särskilt med Valtra-kunderna?

– Ja, de är påtagligt märkesbundna och söker en bra totalekonomi i sina företag, och Valtra är ekonomiska traktorer. Man gör också ett säkert köp, när man köper en Valtra med det höga andrahandsvärdet, framhåller Curt.

Frånsett fyra år i Valtra Traktor (med Lantmännen som delägare), har Curt varit Lantmännen trogen.

– Det är ett företag med stora resurser och det går alltid att lösa problem som kan uppstå.

Familjen Hyttmo har köpt traktorer av Curt i ca 30 år. De är mycket nöjda med att han alltid har funnits tillgänglig. Från vänster Stefan Hyttmo, Curt Pettersson, Magnus Hyttmo framför en Valtra T171 Advance.

Det har varit en jättebra arbetsgivare, säger Curt.

Ännu har Curt Pettersson inte sålt sin sista traktor. Han är på väg till en kund, när Valtra Team intervjuar honom.

– Kanske blir det lite tomt när telefonen slutar ringa, men jag ser fram emot att kunna göra andra saker. Det ska bli skönt att få några år då man kan göra vad man vill, tycker Curt.

Vad det innebär vet han inte riktigt än. Kanske ska han snickra lite och kanske någon bonde vill ha hans hjälp. Men en sak vet han säkert. Han ska ut och motionera och det ska bli mer skidåkning vid fjällstugan tillsammans med barnbarnen.

■ Lars Helgstrand

Tre decennier med traktorer

– Kontakten med kunderna är den stora tjustringen, säger **Hans Swahn**, säljare hos Lantmännen Maskin.

I snart 30 år har han sålt traktorer och lantbruksmaskiner. Det har blivit en del genom åren.

Hans är säljare i Vetlandaområdet, mitt i de djupa småländska skogarna. En bygd där Valtra-traktorerna dominerar. I Vetlanda/Sävsjö regionen låg marknadsandelen på närmare 56 procent år 2006. Det blev ett rekordår för Hans som sålde 47 nya Valtra traktorer under fjolåret.

Så när Lantmännen Maskin under några år släppte agenturen på Valtra så innebar det ett ordentligt tapp.

– Jag valde att stanna kvar i Lantmännen Maskin och visst blev det trögt i en bygd som vår.

Det var riktigt kul sen när Lantmännen Maskin några år senare åter tog över agenturen på Valtra

Hans Swahn är säljare hos Lantmännen Maskin i Vetlandaområdet. En bygd där Valtra-traktorn har ett starkt fäste.

i Sverige. Då blev det åter ett helt annat drag, fortsätter Hans.

Vad är det som gett Valtra traktorn en så pass stark ställning?

– Valtra är en utmärkt skogstraktor som inte kräver någon ombyggnad för skogsarbete. Att den dessutom har ett bra andrahandsvärde gör den ytterligare intressant. Många köpare blir positivt överraskade att de själva får bestämma färg på traktorn och allt fler väljer också att sätta gårdens namn på traktorn.

Vad krävs egentligen av en bra säljare?

Det är viktigt att hålla sitt ord och vårda kundrelationen. Det man lovar det måste man hålla. Jag är inte någon teknisk specialist, det behöver man inte vara för att vara säljare. Är det tekniska frågor som ligger över min nivå, så tar jag sen reda på svaret och återkommer till kunden, säger Hans som med 30 års erfarenhet av yrket hunnit samla på sig en gedigen erfarenhet.

■ Lena Jasslin

En riktigt konkurrenskraftig maskin

Med flera gårdar i företaget och över 400 köttjur blir det många timmar i traktorhytten för lantbrukaren Johan Svantesson och hans medarbetare Rickard Wennström.

När det nyligen var dags att investera i en ny traktor föll valet på en Valtra T151 Advance.

Lantmännen Maskin har fått en ny säljare på plats i Säffle i västra Värmland. Och Nils Högberg har med sitt engagemang och kunskande snabbt fått fullt förtroende bland både nya och gamla lantbrukare i bygden.

Därför kändes det naturligt för Johan Svantesson att ta Nils Högberg till hjälp i den viktiga traktorinvesteringen. Kontakten resulterade i att Johan – som vanemässigt kört ett annat märke i över tio års tid – bestämde sig för en Valtra T151 fullt utrustad med Advance-paketet.

– För mig är driftssäkerhet otroligt viktigt, konstaterar Johan Svantesson. Därför byter jag traktor vart annat eller vart tredje år. Det är ett ganska stort steg att byta märke, så alternativet måste stå sig riktigt bra i konkurrensen.

När vi nu samlas kring den nya traktorn kan han bara konstatera att förväntningarna infriats fullt ut. Han lägger en hand på maskinen och förklarar:

– Helheten stämde. Rätt storlek, rätt utrustning och rätt pris.

Valtra är också kända för att hålla ett bra andrahandsvärde, något som företags-

På en gård med över 400 köttjur blir det många timmar i traktorn varje år. Då är det viktigt att tänka på både ergonomi och komfort.

ekonomiskt är viktigt att ta hänsyn till redan från början.

– Ryktet säger hållbarhet och ett bevis för det är naturligtvis andrahandsvärdet, säger Johan Svantesson.

Andra fördelar handlar framförallt om komfort, det vill säga en ergonomiskt riktig arbetsmiljö. På gården Bro Godås och de närliggande gårdar som också brukas av Johan Svantesson och hans medarbetare räknar man med totalt cirka 3 000 traktortimmar per år. Ungefär hälften av dessa kommer att spenderas i den nya traktorn.

– På en djurgård blir det många timmar, framförallt för sköta alla transporter. Den här använder vi till de flesta lastningsarbeten, till

att pressa och transportera rundbalar, gödselkörning och även för att dra fodervagn.

Framaxelfjädringen framhåller både Johan Svantesson och Rickard Wennström som "fantastisk". Här upplever de en väldig komforthöjning mot vad de tidigare varit vana vid.

– Nu kommer vi aldrig att vilja vara utan den, konstaterar de sakligt.

Ett praktiskt armstöd innehåller de flesta funktioner som behövs vid arbete med traktorn: Styrning av lastaren, kopplingsfri fram/back och all hydraulik.

Vid en rundvandring passar Johan Svantesson även på att berätta om det försök med utedrift som pågår på gården. Det är Jordbruks- tekniska Institutet (JTI) som genomför en förstudie kring de 17 djurens beteende samt hur avrinningen ur fällan fungerar. Ett stort tält fungerar som väderskydd och det är också här som djuren utfodras. Tältet flyttas med sex veckors mellanrum.

– På så sätt sprids gödseln automatiskt jämnt ut över åkermarken, berättar Johan Svantesson. Sen är det bara att plöja här framåt våren.

Syftet med studien är att hitta ett system där djuren trivs, som uppfyller deras behov och som samtidigt erbjuder en kostnadseffektiv och flexibel djurhållning.

Rickard Wennström och lantbrukaren Johan Svantesson diskuterar gärna även framtida traktorval med den engagerade Lantmännen Maskin-säljaren Nils Högberg i Säffle.

■ Katarina Averås
Foto: Katarina Averås

Populär bland plöjningsmästarna

Som bäst har cirka en fjärdedel av traktorerna i plöjnings-VM varit Valtra

Valtras A-serie är populär bland tävlingsplöjarna överallt i världen. En bra traktor i en plöjningstävling ska vara liten, smidig, lätt att stiga i och ur, den ska ha en låg hytt placerad långt bak samt naturligtvis mycket exakt redskapslyft. A-serien uppfyller de här önskemålen.

Valtra-förarna har klarat sig bra i plöjningstävlingarna. VM-guld år 2002 vanns av svensken Anders Göransson-Frick i växelplogsklassen. År 2005 tog irländaren John Tracey silver i tegplogsklassen och år 2006 tog Eamon Tracey brons.

Ett speciellt fall i samarbetet mellan Valtra och tävlingsplöjning var Tommi Mäkinen, som senare blev berömd som fyrfaldig rallyvärldsmästare. Mäkinen deltog i en plöjningstävling redan som 14-åring och blev finländsk mästare första gången som 19-åring.

Tommi Mäkinen blev finländsk mästare i plöjning sammanlagt tre gånger. Bara ett par år senare var den unga jordbrukaren upptagen av sin rallykarriär och hann inte mera delta i plöjningstävlingar. Efter rallykarriären har Mäkinen återgått till att driva sin hemgård bara ett tjugotal kilometer från Valtras fabrik.

Rautiainen jagar medaljplats

Matti Rautiainen, som blivit finländsk mästare i klassen för tegplogar tre år i rad, åker till Österrike i augusti 2008 på jakt efter medaljplats i VM-tävlingen. Det här är fjärde gången som Rautiainen deltar i VM-tävlingen.

– Första gången i Tjeckien gällde det att lära sig hur det går till. Jag hade glömt att ställa fram klockan till lokal tid, så jag fick tidstillägg. Utan det skulle jag ha blivit fyra. Före tävlingen på Irland genomgick plogen en renovering, så det blev för lite träning och jag blev nia. I fjol i Litauen blev jag femma. I år hoppas jag kunna förbättra placeringen, om allt går bra, funderar Rautiainen.

Han kör med en Valtra 900 och en Kverneland-plog.

– Valtra har relativt lång hjulbas, vilket får den att gå rakt. Dessutom är redskapslyften

Autocontrol exakt. Sikten är naturligtvis också viktig liksom att traktorn i övrigt är lätt att manövrera.

Vid Finlands Mesterskap-plöjningen i fjol ordnades som programnummer en plöjningstävling mellan en förarstyrd och en GPS-styrd traktor. Den traktor som styrdes av mästärplöjaren gick rakare, men å andra sidan skulle den GPS-styrda segra över de flesta medelmåttiga förarna. Då den automatiska styrningen utvecklas kommer säkert snart den dagen då en maskin plöjer bättre än den bästa föraren.

Danmarks plöjningsmästare kör med Valmet

Søren Svenningsen från Aalborg i Danmark blev dansk plöjningsmästare i oktober 2007. Svenningsen tog hem segern med en Valmet 6800 och en tvåskärig Kverneland-plog.

Tävlingen var jämn för det skilde bara fem poäng mellan segraren och den som blev trea. Søren Svenningsen fick 233 poäng, bara en poäng mer än tvåan Søren Korsgaard.

År 2007 förlängdes tävlingen från en till två dagar. Då hade de tävlande bättre möjligheter att prestera sitt allra bästa, då de hade mera tid på sig. Tävlingsförhållandena i GL. Estrup var så gott som perfekta. Det var vackert väder och jorden var av jämn kvalitet.

Søren Svenningsen har deltagit i plöjningstävlingar i cirka 17 år. Han blev intresserad av tävlingarna via sin bror, som är skicklig på att plöja. Svenningsen har deltagit i danska mäs-

Søren Svenningsen

Foto: Arne Gejl, Effektivt Landbrug

Matti Rautiainen

terskapen åtminstone sex gånger och nått fina resultat också tidigare. Före det nationella mästerskapet 2007 har han blivit trea två gånger och tvåa en gång.

Den Valmet 6800 som han använde i de danska mästerskapen 2007 hade han lånat av jordbrukare **Keld W. Jensen**, som Søren Svenningsen brukar hjälpa ibland. Keld W. Jensen uppskattar Valtras traktorer. Han har både nya traktorer, bland annat en Valmet 6800 och en Valtra T190, och äldre traktorer som Volvo BM 810, 814 och 2650.

Søren Svenningsen kommer att tävla för Danmark i Österrike i augusti 2008.

Storbritanniens mästare har tävlat i 35 år

Peter Alderslade odlar sin hemgård tillsammans med sina föräldrar och brodern **Geoff**. I tonåren blev han intresserad av tävlingar, för hans far Tom har vunnit över 100 plöjningsmästerskap. Peter tävlade första gången med en Ford 5000 och en traditionell fyrskärig Ransome-plog. Han kommer ihåg att han blev tvåa i sin första tävling och fick ett pund i pris för titeln yngsta deltagare.

Under sina 35 år i olika tävlingar har han använt många kombinationer av traktor och plog. Nu har han en Valtra A95 och en tvåskärig Kverneland-växelplog. Den här kombinationen har han använt ett par år. Med den segrade han i det 57:e nationella plöjningsmästerskapet i Storbritannien i växelplogsklassen. År 2006 blev han tvåa.

Varför valde Alderslade en Valtra för plöjningen?

– Vi sökte en traktor som skulle passa bra för både gårdens arbeten och för plöjningstävlingarna, är det enkla svaret.

– Vi hade aldrig tidigare haft någon Valtra och vi gick igenom ett stort antal olika trakto-

Peter Alderslade

Foto: Andy Collings

ralternativ. Den här traktorn hade en lastare och jag gillar att sätet är placerat i bakre delen av hytten, tillräckligt nära bakrutan.

Alderslade tycker att hydrauliken fungerar optimalt med tävlingsplogen till exempel då man ska jämna av ett kilformigt plöjningsskifte till jämn bredd genom att lyfta upp det bakre skäret före det främsta.

– Dessutom har arbetshydrauliken tillräckligt med uttag så att jag har kunnat koppla till en hydraulisk tryckstång, lyftlänk samt en cylinder som reglerar första tiltans bredd. Spårvidden kan ställas in på 54 tum, vilket får slutresultatet att se bättre ut, tycker han.

– Det är också viktigt att traktorn är ganska kort. Då sjunker hjulen inte ned ens på mjuk mark, så det uppstår inget packat spår, som kunde göra plöjningsresultatet ojämnt. Det är också bekvämt att komma i och ur traktorn på båda sidorna.

Fastän gården har en teleskoplastare är A95 effektiv i många lastningsuppgifter.

– Vi blev också överraskade av hur stark den är. Traktorn orkar dra en 24 meter bred bogserad växtskyddsspruta och en stor släpvagn under tröskningen, berättar Peter Alderslade.

Familjen Alderslade var så nöjd med sin A95 att de också började se på andra Valtra-traktorer, då en av gårdens stora traktorer skulle bytas till en ny.

– Det var problem med servicen på den gamla traktorn. De lokala Valtra-återförsäljarna har båda gott rykte, så vi provkörde ett par Valtra-traktorer. Tidpunkten var lämplig, för det råkade finnas en T191. Den hade lite högre effekt än de traktorer som vi provat, men den ger verkligen valuta för pengarna, så vi köpte den.

■ **Tommi Pitienius**
Søren Bruun
Roger Thomas

Hereford-uppfödarna samlas i Köpenhamn

Föreningen för världens Hereford-uppfödare med närmare 20 000 medlemmar i cirka tjugo länder håller sin världskongress i Europa i år. De som föder upp den här rasen samlas vart fjärde år någonstans i världen för att utbyta information och nyheter om förädling av rasen och frågor om djurskötsel.

Djur av Herefordrasen är kända för den höga kvaliteten på köttet. Rasen har anpassat sig till många olika klimat på nästan alla kontinenter och trivs i både hård köld och brännande hetta. Nu är det ännu viktigare än tidigare att rasen hålls ren. Världskongressen erbjuder Hereford-uppfödarna ett forum där de kan få den senaste informationen om forskningen samt övrig vägledning.

Som den enda traktortillverkaren i Norden vill Valtra bidra till Herefordrasens utveckling genom att delta i och stödja kongressen, som hålls i Köpenhamn 29.6–1.7. De som deltar i kongressen har en unik möjlighet att besöka Hereford-uppfödarens gårdar i alla nordiska länder före och efter kongressen.

Mera information om rasen och kongressen: www.worldhereford.com och www.hereford.nu

* * *

Valtras webbsidor får ny layout

Valtra förnyar sin hemsida i vår. De nya sidorna har en modernare layout och ett utökat innehåll, som bättre än tidigare är anpassade enligt webbanvändarnas behov.

Utvecklingen av de nya webbsidorna är baserad på återkoppling från kunder och andra web-besökare. På de nya sidorna finns det bl.a. mera information om traktorservice och reservdelar, mera detaljerad teknisk information och fler rörliga bilder och ljud (flash presentationer).

Samtidigt har sidorna utvecklats så att de blir betydligt lättare att använda.

De nya sidorna finns på adressen www.valtra.se. Vi tar gärna emot synpunkter på de nya sidorna från dig.

Valtra kryss 13

Sänd den rätta lösningen, det räcker om du skickar in den mening som utkristalliseras i de färgade fälten, på ett vykort eller i ett brev märkt med Valtrakryss 13, senast 2008-06-30, till: **Lantmännen Maskin AB, Box 174, 201 21 Malmö.** De först öppnade tio vinnarna får var sitt fint handduksset och presenteras i nästa nummer av ValtraTeam.

										TACKAR VI FÖR	DJUR-FETT	SKA MAN VARA OM SKÖRT	GE FÖDA	
										TIMMER-STOCK				
										OPPERERA				
										DEL AV DYÖN				
										TA EN SVÄNGOM				
PASSAT		BÖNA		KAN EN GEST VERKA										
GÖR DET OFTA VINTERTID			ROPAS PÅ TJURARENAN											
SITT-PLATS														
KORTA KRONOR														
EN SÄDAN SMAK-AR GOTT NYRÖKT		BE-GRÄNS-AD	RYMMER MÅNGA MINNEN	SKYMTA	RINGDE MAN FÖRR	KÄLLA	SKEDE	KNAPPA						
LUFSENS KÄRA VÄN				SÖNDER FLÖD-ANDE			SPRIDS UT FÖR ATT GRO		HÖGG MAN MED FÖRR					
			STYRDE NOAK GÖRAS NED		UTFÖR-SÄLJNING ANNO DOMINI			ÅTRÄD FÖRE NIE	TYP SKALLE					
VAR SON TILL ISAK	TAS FÖR HÄLSAN BLIR BYTET		ABRA-HAMS SON VILL VÄN-ER IGÉN				GLÄDER BOWLING-SPELARE ROARE							
				LÄNG-SAM				HÖRS GLAS I GLADA VÄN-NERS LAG	NYHETS-BYRÅ	STYR PLAN				
SAKNAR MESEN	DRIV-KRAFT DUM		TITTAT HÅLLER EJ IHOP		GILLAR NUDIST SKÅDE-PLATS				LUKT TAR SIG SPANARE FRAM					
		PARK I STADEN YTA		KÖLED			RIKE	SA DE SOM KOM ÖVERENS SISU						
REDO				TENN I KEMIN			CERE-MONI		KUR-STÄLLE ER-HÅLLA					
			VISAR VINNARE UPP TON TRE						SOLGUD					
SÄLL-SYNT SKA ÖM-TALIGT					TILL-TALAR			TALANG						
			SÄDANA UNDER-LÄTTAR PÅFYL-LNING						KORT DAGAR					

© SVENSKA KORSORD AB

Den rätta lösningen för Valtrakryss 12 var "Strålande utsikt från Valtras nya N-traktor". De tio vinnarna blev:

Erik Johansson Söderbärke, **Gunnel Ollas** Fors, **Kjell Starck** Eksjö, **Ruth Broström** Avesta, **Hans Dahlöf** Mariestad, **Arne Berglund** Överhörnäs, **Karl-Erik Nordberg** Harads, **Eva Cornelius** Oskarshamn, **Annika Johansson** Norrköping, **Sonny Gustavsson** Skillingaryd.

Valmet 502 – världens tystaste

Valmet 502 överraskade traktormarknaden år 1971. För första gången i världen fanns det en för dåtida förhållanden medelstor 54 hästkrafters traktor, som hade en tät säkerhetshytt som standardutrustning. Den var planerad som en integrerad del av traktorn.

Nyckelordet för hela planeringen var ergonomi. Valmets konstruktörer hade lärt sig ergonomi under ledning av produktutvecklingschef **Rauno Bergius**. Det här hade tillämpats redan på modellerna 900 (år 1967) och 700 (år 1968), men på 502:an användes nya lösningar som höjde Valmet 502 till en klassiker i traktorvärlden. Traktorns formgivning påverkades starkt av den industriella designern **Henrik Wahlforss**, som också satte sin prägel på boggitraktorn Valmet 1502.

Bullernivån var enligt en officiell mätning N85, vilket betyder att människoörat kan vara utsatt för den här bullernivån oavbrutet under fem timmar utan stor risk för hörselskada. Alla konkurrenter med undantag av BM-Volvos modell T650 låg kring N90. De hade inte en säkerhetshytt som tillverkaren själv hade planerat utan en standardprodukt från någon hyttfabrik.

Då man studerar den här hytten på 502:an har dess arkitektur en egenskap som till och med är viktigare än bullernivån. Hytten var en tät modul som placerades på ramen vilande på fyra gummikuddar. På så sätt hindrades ramvibrationer från att bli till buller i hytten. Tack vare tätheten kunde hytten förses med en ordentlig friskluftsanordning med uppvärmning.

Valmet 502 hade ett annorlunda, fördelaktigt utseende jämfört med andra samtida traktorer. Traktorns trecylindriga Valmet 310B-motor hade en slagvolym på 2,7 liter. Effekten var 54 hk SAE/2 300 r/min. Den delvis synkroniserade växellådan hade sex växlar framåt och två bakåt. Traktorns vikt var 2 495 kg.

Det var lätt och säkert att stiga in i hytten tack vare de stora dörrarna och det plana golvet. Förarens ställning var så bra som möjligt, tack vare noggrant avvägd placering av förars-tol och ratt. Valmet 502 var den första medelstora traktorn i världen som hade hydrostatisk styrning som standard. Då blev det också slut på rattvibrationen och slagen på fingrarna.

Alla de viktigaste reglagen var koncentrerade till höger om föraren; växelspakarna som tidigare funnits mellan förarens fötter flyttades också till sidan. Sitsen kunde vridas 30 grader till höger och samtidigt lutas åtta grader för att ge en bekväm plöjningsställning.

Hyttens form var funktionell. Kilformen gjorde hytten lämplig för skogsarbete. Samtidigt gav de stora glasytorna fri sikt i alla riktningar. För att manövrera arbetsredskap lyftes sitsen för medåkare baktill upp eller öppnades den ena av bakfönstrets två delar. Bakom hytten fanns en spak för lägesjustering av lyften, vilket underlättade tillkoppling av redskap.

Utseendet avvek radikalt från andra traktorer. Motorhuvens kilform började tydligt synas på Valmet-traktorn och finns fortfarande kvar på dagens Valtra-traktorer. En viktig egenskap var att motorhuvens var smal i den bakre delen, vilket gav bästa möjliga sikt framåt. Motorhuvens förenklade form underlättade också åtkomligheten vid service.

År 1974 kom en förbättrad version, den s.k. E-modellen, där man hade övergått till dubbel-pump för hydrauliken och samtidigt blev det möjligt att ha 14,9-30 bakdäck. Följande modellförnyelse kom 1978, då traktorn fick nya, gladare färger och hytten fick en ny bakruta i en enda del.

Av typmodellen 502 tillverkades över 20 000 traktorer under åren 1971–1982. Följande modell var den röda Valmet 504, sedan 305... De bästa egenskaperna hos Valtras nuvarande A-serie har i princip gått i arv från 502:an.

■ Hannu Niskanen

Alltid nära dig!

Här finns våra anläggningar

Säljområde 1

Hudiksvall	Hans-Olof Göransson	0650-54 11 51
Luleå	Richard Andersson	0920-23 85 74
Luleå / Piteå	Karl-Göran Lundström	0911-23 17 02
Skellefteå	Anders Lindblad	0730-52 32 87
Skellefteå	Mathias Markström	0910-71 33 09
Sollefteå	Björn Johansson	0620-132 30
Sundsvall	Hans-Olof Göransson	060-18 58 04
Umeå	Valter Lindmark	090-15 28 52
Örnsköldsvik	Björn Johansson	0660-37 58 15
Örnsköldsvik	Valter Lindmark	0660-37 58 02
Östersund	Anders Edblad	063-15 78 83
Östersund	Curt Pettersson	063-15 78 82

Säljområde 2

Bollnäs	Hans-Erik Olsson	0278-271 85
Borlänge	Bo Jakobs	0243-649 54
Enköping	Clas-Johan Thunberg	0171-266 50
Enköping / Stockholm	Anders Öberg	0171-266 57
Hedemora	Ruben Forslund	0225-368 70
Kungsgården	Per-Olof Sundin	0290-339 21
Köping	Stefan Englund	0221-277 04
Norrälje	Bengt Eriksson	0176-26 75 70
Sala	Per-Johan Karlsson	0224-545 53
Uppsala	Johan Mårtensson	018-68 61 39
Uppsala	Lars Eriksson	018-68 61 02
Västerås	Johan Wiberg	021-15 57 25

Säljområde 3

Eskilstuna	Arne Ericsson	016-17 76 72
Eskilstuna	Peter Sörensen	016-17 76 71
Gamleby	Johnny Widerberg	0493-515 76
Linköping	Börje Nilsson	013-23 34 01
Linköping	Veine Lönnng	013-23 34 10
Linköping	Kjell Lilja	070-315 82 77
Norrköping	Lars Karlsson	011-21 82 73
Norrköping	Thomas Lifberg	011-21 82 74
Nyköping	Leif Pettersson	0155-764 09
Nyköping	Torbjörn Hansen	0155-764 08
Skänninge	Christer Rosén	0142-884 81
Skänninge	Leif Boreson	0142-884 82
Vimmerby	Jan Svensson	0492-163 01

Säljområde 4

Brälånda	Christer Eklund	0521-305 90
Falköping	Arne Albin	0515-130 66
Karlstad	Benny Ekholm	054-84 46 68
Karlstad	Rickard Nilsson	054-84 46 37
Karlstad	Nils Högberg	0533-431 14
Karlstad	Rune Gripö	0565-144 68
Kungälv / Kungsbacka	Ulf Hedlund	0303-633 20
Lidköping	Torbjörn Andersson	0510-888 30
Skövde	Bengt Blom	0500-47 89 52
Skövde	Stefan Lundgren	0500-47 89 51
Sunne / Arvika	Rune Gripö	0565-144 68
Säffle	Nils Högberg	0533-431 14
Tanumshede	Lars Carlsson	0525-291 25
Uddevalla	Bengt Pettersson	0522-65 30 01
Vara	Lars-Inge Aronsson	0512-160 85
Vara	Lennart Gustavsson	0512-160 82
Örebro	Anders Hildingsson	019-21 78 31
Örebro	Jan-Erik Jonsson	019-21 78 34
Örebro	Kent Karlsson	019-21 78 37

Säljområde 5

Falkenberg	Anders Petersson	0346-859 26
Falkenberg	Gaibert Larsson	0346-859 25
Falkenberg	Ola Ingemansson	0346-859 22
Jönköping	Joakim Jonsson	036-30 96 50
Jönköping	Thomas Rydén	036-30 96 51
Karlskrona	Stefan Holmberg	0455-30 77 07
Kristianstad	Kenneth Persson	044-20 44 57
Kristianstad	Michael Hjortenholt	044-20 44 56
Ulricehamn	Lars Hellström	0321-53 15 54
Vetlanda	Hans Swahn	0383-76 21 17
Värnamo	Conny Johansson	0370-69 63 16
Värnamo	Hans Swahn	0370-69 63 15
Växjö	Niklas Saläng	0470-70 44 42
Växjö	Ronnie Gjörlöf	0470-70 44 43

Säljområde 6

Mörarp	Krister Andersson	046-25 94 52
Mörarp	Sven-Ake Fors	046-25 94 51
Mörarp	Mikael Nilsson	070-876 48 01
Skurup	Anders Flink	070-850 11 61
Staffanstorp	Kjell Nilsson	046-25 94 05
Staffanstorp	Östen Holmberg	046-25 94 09
Tomelilla	Harald Bossner	0417-282 86
Tomelilla	Tommy Jönsson	0417-282 87
Vallberga	Kenneth Lindwall	0430-162 60
Vallberga	Mikael Nilsson	070-876 48 01

Säljområde 7

Visby	Håkan Westberg	0498-40 41 17
Visby	Staffan Walleberg	0498-40 41 18

Kalmar Lantmän

Högsby	Jan Fransson	0491-516 95
Kalmar	Thomas Johansson	0480-611 75
Kalmar	Einar Svensson	0480-611 74
Kalmar	Torbjörn Carlsson	0474-216 63
Kalmar	Jan Fransson	0491-516 95
Lenhovda	Torbjörn Carlsson	0474-216 63

